

บันทึก

เรื่อง การลักตัดไม้และแปรรูปไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติ

(กรณีตามมาตรา ๔ (๓) และมาตรา ๑๙

แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔)

กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีหนังสือ ที่ กส.๐๗๐๘/๔๙๕๖ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กรมป่าไม้ได้รับรายงานจากป่าไม้เขตนครราชสีมา หัวหน้าหน่วยป้องกันรักษาป่า ชย.๒(ภูแล่นคา) ร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานป่าไม้จังหวัดชัยภูมิ ป่าไม้อำเภอเมืองชัยภูมิ และเจ้าหน้าที่ส่วนทำไม้นครราชสีมา (อป.) ซึ่งเข้าไปตรวจวัดประทับตรายึดไม้ตะเคียนทองที่ถูกลักตัดในเขตอุทยานแห่งชาติตาไถน ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติตาไถนว่าจะชักลากไม้ของกลางที่ตรวจยึดไว้ออกจากเขตอุทยานแห่งชาติไม่ได้ เพราะขัดต่อพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ มาตรา ๑๖ (๒) และบันทึกสั่งการของอธิบดีกรมป่าไม้ แต่เขตได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นเหตุการณ์เฉพาะหน้า ต้องรีบขนย้ายไม้ของกลางออกไปเก็บรักษาไว้ที่หน่วยป้องกันรักษาป่า ชย.๒(ภูแล่นคา) เพราะไม่มีผู้ใดเฝ้ารักษา จึงขออนุมัติกรมป่าไม้ชักลากไม้ของกลางออกจากเขตอุทยานแห่งชาติตาไถนเป็นกรณีพิเศษ กรมป่าไม้ได้พิจารณาเรื่องนี้แล้วมีความเห็นแตกต่างกันในข้อกฎหมายเป็นสองฝ่าย คือ

ฝ่ายแรกเห็นว่า

๑. การที่เจ้าหน้าที่ป่าไม้เขตนครราชสีมา เจ้าหน้าที่ป่าไม้จังหวัดชัยภูมิ และเจ้าหน้าที่ส่วนทำไม้นครราชสีมา (อป.) ได้ร่วมกันตรวจยึดไม้ของกลางรายนี้โดยไม่มีเจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติตาไถนร่วมด้วยนั้น เพราะเป็นเหตุการณ์เฉพาะหน้า จำเป็นต้องรีบชักลากไม้ของกลางออกจากเขตอุทยานแห่งชาติตาไถนไปเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัยโดยด่วน หากทิ้งไว้ ณ ที่เกิดเหตุโดยไม่มีคนเฝ้ารักษา ไม้ของกลางอาจสูญหายได้

๒. ทางที่จะใช้ไม้ของกลางให้เป็นประโยชน์ต่อไปนั้นอาจทำได้ โดยให้ป่าไม้เขตหรือเจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาตินำไม้ของกลางรายนี้ไปใช้ในกิจการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ หรือเมื่อคดีถึงที่สุดแล้วก็อาจขายให้แก่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ได้

ฝ่ายที่สองเห็นว่า

๑. การนำไม้ของกลางคือไม้โดยสภาพตามความหมายในมาตรา ๔ (๓) แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ออกจากเขตอุทยานแห่งชาติไปโดยไม่ต้องด้วยข้อยกเว้นตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวย่อมเป็นความผิด

๒. การตรวจยึดไม้ของกลางรายนี้เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติได้แจ้งแนวทาง

ปฏิบัติให้ทราบแล้ว คณะผู้ทำการตรวจยึดยังดำเนินการให้มีการชักลากไม้ของกลางออกจากเขตอุทยานแห่งชาติ การดำเนินการเช่นนี้น่าจะไม่อยู่ในกรอบข้อยกเว้นตามมาตรา ๑๙ ดังกล่าวแล้ว

๓. บทบัญญัติมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ซึ่งมีให้ใช้บังคับแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการไปเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ ฯลฯ น่าจะไม่ครอบคลุมถึงการนำไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติมาแปรรูปแล้วนำไปใช้ประโยชน์ด้วย

กรมป่าไม้ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า เรื่องนี้เป็นปัญหาการตีความในข้อกฎหมาย จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยว่า

๑. ไม้ของกลางที่ตรวจยึดได้ในเขตอุทยานแห่งชาติ เป็นไม้ตามความหมายในมาตรา ๔ (๓) แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ หรือไม่

๒. กรณีดังกล่าว ผู้ทำการตรวจจับไม้แล้วชักลากออกไปจากเขตอุทยานแห่งชาติ เป็นการปฏิบัติโดยชอบแล้วหรือไม่ เพียงใด

๓. กรมป่าไม้จะนำไม้ของกลางที่ตรวจจับได้ในเขตอุทยานแห่งชาติที่คดีถึงที่สุดแล้วหรือไม้ล้มขอนนอนไพรในเขตอุทยานแห่งชาติมาแปรรูปเพื่อใช้ประโยชน์ในเขตอุทยานแห่งชาติตามระเบียบที่ออกตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ได้หรือไม่ เพียงใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว และฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) แล้ว

๑. สำหรับปัญหาข้อแรกที่ว่า ไม้ของกลางที่ตรวจยึดได้ในเขตอุทยานแห่งชาติ เป็นไม้ตามความในมาตรา ๔ (๓) แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ หรือไม่ นั้น เห็นว่าไม้ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๓ หมายความว่าถึงสิ่งที่ยกขึ้นจากดิน มีราก มีลำต้น มีกิ่งก้านและใบ^๑ และมาตรา ๔ (๓)^๒ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ นิยามคำว่า “ไม้” ไว้ว่า หมายความว่ารวมถึงพันธุ์ไม้ทุกชนิดทั้งที่เป็นต้น เป็นกอ เป็นเถา ตลอดจนส่วนต่างๆ ของไม้ซึ่งส่วนต่างๆ ของไม้ คือ ราก ลำต้น กิ่งก้านหรือใบ ไม่ว่าจะติดอยู่กับต้นหรือถูกตัด พันก็ตาม ดังนั้น ไม้ที่ถูกตัดฟันเป็นท่อนตามปัญหาที่หารือจึงเป็นไม้ตามนิยามคำว่า “ไม้” ในพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ

๒. สำหรับปัญหาข้อที่สองที่ว่า การตรวจจับไม้ของกลางรายนี้ได้ปฏิบัติไปโดย

^๑ ไม้ ๑ น. สิ่งที่ยกขึ้นจากดินมีราก มีลำต้น มีกิ่งก้านและใบ เนื้อของมันใช้ทำสิ่งของต่าง ๆ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ฯลฯ

^๒ มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) “ไม้” หมายความว่ารวมถึงพันธุ์ไม้ทุกชนิดทั้งที่เป็นต้น เป็นกอ เป็นเถาตลอดจนส่วนต่างๆ ของไม้

ฯลฯ

ฯลฯ

ชอบหรือไม่ เพียงใดนั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ มาตรา ๒๐ บัญญัติว่า “การจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา” และมาตรา ๔ (๕) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่าผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ประกาศแต่งตั้งป่าไม้อำเภอเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ แล้ว ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๑^๓ การตรวจจับไม้ของกลางตามที่หารือได้กระทำโดยมีพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ ร่วมไปด้วย คือ ป่าไม้อำเภอเมืองชัยภูมิ จึงเป็นการตรวจจับที่ชอบด้วยพระราชบัญญัติดังกล่าว แม้ไม่มีเจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติตาดโตนร่วมไปด้วยและได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติตาดโตนว่าจะชักลากไม้ของกลางที่ตรวจจับได้ออกจากเขตอุทยานแห่งชาติไม่ได้ก็ตาม ก็ไม่ทำให้การตรวจจับนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ส่วนปัญหาที่ว่าเมื่อตรวจจับไม้ของกลางดังกล่าวแล้ว การชักลากไม้ออกจากเขตอุทยานแห่งชาติเป็นการปฏิบัติโดยชอบหรือไม่ นั้น เห็นว่า การชักลากไม้ออกจากเขตอุทยานแห่งชาติจะกระทำได้โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการไปเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ หรือการศึกษา หรือวิจัยทางวิชาการ หรือเพื่ออำนวยความสะดวกในการทัศนจร หรือการพักผ่อน หรือเพื่ออำนวยความสะดวก หรือให้ความรู้แก่ประชาชน ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติของรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๙^๔ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ ตามข้อเท็จจริงที่หารือเป็นการชักลากไม้ของกลางออกจากเขตอุทยานแห่งชาติ เพราะไม่มีผู้ใดฝ่าฝืนรักษา จึงมิใช่เป็นการกระทำเพื่อการคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติตามที่กฎหมายให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ทำได้ตามมาตรา ๑๙ ดังนั้น การชักลากไม้ดังกล่าวออกจากเขตอุทยานแห่งชาติของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่หารือจึงไม่ชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ

๓. สำหรับปัญหาข้อที่สามที่ว่า กรมป่าไม้จะนำไม้ของกลางที่ตรวจจับได้ในเขตอุทยานแห่งชาติที่คดีถึงที่สุดแล้ว หรือไม้ล้มขนอนนอนไพรในเขตอุทยานแห่งชาติมาแปรรูปเพื่อใช้ประโยชน์ในเขตอุทยานแห่งชาติตามระเบียบที่ออกตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติอุทยาน

^๓ ข้อ ๒ แต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ คือ

๑.ล๑

๑.ล๑

๙) ป่าไม้อำเภอ

๑.ล๑

๑.ล๑

^๔ มาตรา ๑๙ บทบัญญัติในมาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ มิให้ใช้บังคับแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการไปเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ หรือการศึกษา หรือวิจัยทางวิชาการหรือเพื่ออำนวยความสะดวกในการทัศนจร หรือการพักผ่อน หรือเพื่ออำนวยความสะดวก หรือให้ความรู้แก่ประชาชน ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติของรัฐมนตรี

แห่งชาติฯ ได้เพียงใด นั้น เห็นว่า ข้อ ๓^๕ และข้อ ๔^๖ แห่งระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๒๐ ซึ่งออกตามความในมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ กำหนดไว้เพียงว่า เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ หรือเพื่อประโยชน์ในการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการหรือให้ความรู้แก่ประชาชน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการในเขตความรับผิดชอบหรือในเขตอุทยานแห่งชาติ ที่ตนได้รับมอบหมายตามแบบความรับผิดชอบตามที่อธิบดีกรมป่าไม้มอบหมายและสั่งการได้ ดังนั้น การที่กรมป่าไม้จะนำไม้ของกลางที่ตรวจจับได้ในเขตอุทยานแห่งชาติที่คดีถึงที่สุดแล้ว หรือไม้ล้มขอนนอนไพรในเขตอุทยานแห่งชาติมาแปรรูป เพื่อใช้ประโยชน์ในเขตอุทยานแห่งชาติได้หรือไม่ นั้น ต้องเป็นการนำไม้ดังกล่าวไปใช้เพื่อประโยชน์ตามความหมายของข้อ ๓ หรือข้อ ๔ แห่งระเบียบดังกล่าว จึงจะกระทำได้

(ลงชื่อ) อมร จันทรสมบูรณ์

(นายอมร จันทรสมบูรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๒๕

^๕ ข้อ ๓ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจปฏิบัติการในเขตความรับผิดชอบตามที่อธิบดีกรมป่าไม้มอบหมายและสั่งการได้

^๖ ข้อ ๔ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการหรือให้ความรู้แก่ประชาชนให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการในเขตอุทยานแห่งชาติที่ตนได้รับมอบหมายตามแผนความรับผิดชอบตามที่อธิบดีกรมป่าไม้มอบหมายและสั่งการได้